

Populärvetenskaplig sammanfattning

Projekttitel: "Hälsokontroll av ren"

Under 2009 drabbades flera samebyar av utbrott med svåra ögoninfektioner hos ett stort antal renar. Många renägare uppmärksammade då hur svårt det var att hitta veterinärer med kompetens på renens sjukdomar. Jämfört med landets övriga livsmedelsproducerande djur fanns ingen organiserad rådgivning att få. Inte heller innehåller veterinärprogrammet någon utbildning om renens sjukdomar. Detta blev startskottet till bildandet av "Renhälsovården" som initierades under 2010 med stöd från Jordbruksverket.

Gård & Djurhälsan (G&D) arbetar för att öka kunskapen om renens hälsa på flera olika sätt, bl.a. genom att hålla kurser för renägare och veterinärer. Vi deltar även i Samebyarnas och SSRs (Svenska Samernas Riksförbund) olika landsmöten för att informera om aktuella hälsoproblem. Dessutom har en hemsida skapats för att informera om renens hälsa och sjukdomar. En djurhälsoveterinär finns sedan 2010 tillgänglig för rådgivning per telefon och för besättningsbesök vid allvarliga problem. Detta är långt ifrån tillräcklig kompetens för att täcka det rikstäckande behov som finns, varför vår långsiktiga vision är näringen själva ska vara med att bygga upp och finansiera en framtida renhälsovård med större resurser än dagens befintliga.

Problemen som har diskuterats vid vår rådgivning till renägare har dominerats av sjukdom i samband med utfodring av renar i hägn. Det finns flera olika orsaker till att man ibland håller renar i hägn, t.ex. under kalvning för att skydda mot rovdjur, vid dåliga betesförhållanden (is och skare) och vid minskad betesareal pga. olika exploateringar. De senaste årens instabila klimat med temperatursvängningar har inneburit sk låsta beten pga att vinterbetet blivit täckt av is. Vilket i sin tur innebär att många renägare har valt att utfodra sina djur i hägn.

Det är vanligt med hälsoproblem i samband med utfodring i hägn, renen är ett känslig för foderbyten och de förhållandena som ett hägn innebär avseende ökad stress och sämre hygien. Sjukdomsproblem rapporterade under de senaste åren i samband med utfodring är bl.a. skvalpmage (sur våm), diarré, "blöt buk", nekrobacillos (munröta), clostridium perfringens (tarnbakterier som bildar gift) och ögoninflammationer.

Gård & Djurhälsan har genom åren samlat in blodprover som analyserats och vi har därmed fått kunskap om flera olika virus som förekommer bland renar. Vi vet dock inte helt vilken betydelse dessa har för framkallandet av sjukdom. Forskning i Norge har visat att ett herpesvirus som finns spritt bland våra renar, med stor sannolikhet har en viktig betydelse för klinisk sjukdom, tex vad gäller nekrobacillos och allvarliga ögoninflammationer.

Gård & Djurhälsan samarbetar även med olika forskningsprojekt, både som expert och för att hjälpa till med insamling av prover.

Renen är ett livsmedelsproducerande djur och det är viktigt att det finns veterinär kompetens att tillgå om sjukdomsproblem uppstår. G&D jobbar aktivt för att öka kunskapen om renens hälsa och sjukdomar, både bland renägare, veterinärer och myndigheter.